

Tavelbäcksskolan

Tavelbäcksskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

2020-2021

Innehållsförteckning

PLAN 2020-2021	2
Förebyggande arbete	3
Främjande arbete	4
Kartläggning	8
Åtgärdande arbete, arbetsgång vid misstanke om trakasserier och kränkande behandling	9
Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal	11
Definition av begrepp som förekommer i planen,	Bilaga 1
Definition av diskrimineringsgrunderna,	Bilaga 2
Checklista normkritik för pedagoger,	Bilaga 3
Arbetsgång för att utreda och åtgärda	Bilaga 4
Åtgärdstrappa	Bilaga 5
Utvärdering och analys av Plan 2019-2020,	Bilaga 6

Plan 2020-2021

Tavelbäcksskolans vision

På Tavelbäcksskolan ska ingen diskriminering eller kränkande behandling förekomma. Alla elever ska känna sig sedda, respekterade och trygga.

Tavelbäcksskolans likabehandlingsarbete utgår från Diskrimineringslagen, Skollagen och skolans värdegrund som i sin tur är grundad i LGR 11. Likabehandlingsarbetet ska genomsyra hela verksamheten och avspeglas i förhållningssätt, undervisning, regler och rutiner.

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Förskoleklass, årskurs 1-6, fritidshem

Planen gäller från: 2020-08-20

Planen gäller till: 2021-08-20

Årets plan ska utvärderas senast: 2021-06-16

Elevernas delaktighet: Eleverna görs delaktiga i Plan mot diskriminering och kränkande behandling under de första skolveckorna av höstterminen. Klasslärare och andra pedagoger ansvarar för att kontinuerligt under läsåret arbeta med planens olika delar i sina klasser/grupper. Genom att ha en tydlig dagordning för de veckovisa klassråden med punkter som efterfrågar elevernas trivsel och trygghet och som kopplas till elevrådets dagordning, görs eleverna delaktiga i skolans främjande och förebyggande arbete. Skolan genomför sociogram och elevintervjuer varje termin.

Vårdnadshavarnas delaktighet: Skolans Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling presenteras i alla klasser vid höstens första föräldramöte och den presenteras även på föräldrarådet där elevernas vårdnadshavare har möjlighet att lämna synpunkter på planen. Planen är utlagd på skolans hemsida.

Personalens delaktighet: När aktuell plan för kommande läsår upprättas har tidigare insatser analyserats och utvecklingsområden fastställts. Nya mål och åtgärder formuleras. Den fastställda planen delges personalen i början av höstterminen. Personalen arbetar kontinuerligt under året med insatserna i planen och utvärderar detta vid vårterminens slut. Förebyggande och främjande insatser i

elevhälsoarbetet finns alltid med vid arbetslagsplaneringar och på våra arbetsplatsträffar. Planen ingår i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Skolans trygghetsgrupp består av rektor, speciallärare, skolkurator, samt tre pedagoger. Speciallärare och rektor ansvarar för att skriva *Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling*. Trygghetsgruppen ansvarar för att analysera trivselenkäterna och sociogrammen, samt statistik från DF respons. Varje klass ansvarar för att genomföra sociogrammen och trivselenkäterna. Rektor leder värdegrundsarbetet på skolan.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering eller kränkande behandling som finns i vår verksamhet och som har framkommit vid de kartläggningar vi gjort.

Mål: Ökad trygghet på de platser som pekats ut som otrygga i våra kartläggningar. Ökat kontinuerligt värdegrundsarbete i skolans alla klasser. Ökad tillgänglighet i skolans alla lokaler samt förbättra skolans fysiska miljö för övrigt avseende ljud, ljus och ytskikt.

Förebyggande insatser på organisationsnivå:

- Organiserade rastaktiviteter (ansvar: rektor och fritidspedagoger).
- Rastbodsverksamhet på alla raster samt under fritidstid (ansvar: fritidspedagoger)
- Arbeta fram en karta där man anger var på skolan kränkningarna har skett (Trygghetsgruppen)
- Fortsatt kompetensutveckling inom Specialpedagogik för lärande för personalen
  - i åk f-3 (ansvar: rektor och speciallärare)
- Utbildning i Widgit online för fritidspersonalen (ansvar: speciallärare)
- Utbildning i PAX för fler pedagoger i åk f-3 (ansvar: rektor anmäler till fortbildning, vt 21)
- Fortsätta arbeta med PAX för ökad arbetsro i de klasser där pedagogerna fått utbildning (ansvar: alla undervisande pedagoger)
- Ställa i ordning aktivitetstavlor till samtliga klasser, med hjälp av fortbildning från Norra skolan (ansvariga: rektor, Liselotte, Stefan och Maggan N)
- Arbeta för att hela skola ska ha ett kontinuerligt värdegrundsarbete genom

att under hela året arbeta med värdegrundsfrågor/övningar på personalmöten

- Ha en stående punkt på APT där varje klass får beskriva sitt pågående värdegrundsarbete
- Rektor arbetar vidare med att förbättra skolans tillgänglighet och fastighetsförbättringar med hjälp av intendent/fastighet och BOUF (ansvar: rektor)

Förebyggande insatser på gruppnivå:

- Utforma klassrumsregler och trivselregler som sedan kontinuerligt följs upp på klassråden
- Samtal inför rast för att säkerställa att alla har något att göra och någon att vara med och då använda aktivitetstavla
- Rastrundor efter rast
- Tydlig struktur över dagen
- Genomgång av schema med bildstöd på tavlan
- Tydliggöra mål och syfte med varje lektion (använda de 7 frågorna: Vad? Var? Varför? Med vem? Hur länge? Vilket material? Vad ska jag göra sedan?)
- Fasta grupperingar
- Fasta platser i klassrum, korridor och matsal
- Vuxennärvaro i korridorer och matsal, samt följa eleverna till korridor efter lunch innan rastvärden kommer ut
- Rastvärdar med västar
- Vid behov använda PAX-sticka eller slumpgenerator för att fördela talutrymmet
- Varje vecka arbeta med värdegrundsfrågor/övningar i olika ämnen
- Informera vikarier om enskilda elevers behov

Ansvariga: alla undervisande pedagoger

Dessutom kommer förskoleklassens fritids att ha gemensamma måndagssamlingar.

Främjande arbete

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår från skolan övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt

att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Mål

På Tavelbäcksskolan ska det råda nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling. Kamratskap, demokrati och allas lika värde ska genomsyra det dagliga arbetet. Alla elever ska känna sig respekterade och trygga. Alla elever ska ha någon vuxen på skolan de med förtroende kan vända sig till om de eller någon annan blir utsatt för diskriminering eller kränkande behandling. .

Diskrimineringsgrunder:

Främja likabehandling oavsett kön

Mål: Vi bemöter barn och elever som individer och skapar möjlighet för alla att få utrymme och inflytande på ett jämlikt sätt oavsett kön. Vi har ett normkritiskt förhållningssätt och respekterar alla människors lika värde. Vi ser mångfald som något berikande i vår verksamhet. De vuxna på skolan är goda förebilder.

Främja likabehandling oavsett sexuell läggning

Mål: Eleverna ska få insikt om att människor har olika sexuella läggningar och att det finns olika typer av familjebildningar. Vi har ett normkritiskt förhållningssätt och respekterar alla människors lika värde. Vi ser mångfald som något berikande i vår verksamhet. De vuxna på skolan är goda förebilder.

Främja likabehandling oavsett religion eller annan trosuppfattning

Mål: Vi har ett normkritiskt förhållningssätt och respekterar alla människors lika värde. Personal och elever bemöter alla med respekt oavsett religion eller annan trosuppfattning. Vi ser mångfald som något berikande i vår verksamhet. De vuxna på skolan är goda förebilder.

Främja likabehandling oavsett funktionsförmåga

Mål: Skolans verksamhet och lokaler ska vara tillgängliga för alla. Eleverna ska ha insikt om människors olika förmågor och behov och vi behandlar varandra med respekt utifrån detta. Vi har ett normkritiskt förhållningssätt och respekterar alla människors lika värde. Vi ser mångfald som något berikande i vår verksamhet. De vuxna på skolan är goda förebilder.

Främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet

Mål: Vi har ett normkritiskt förhållningssätt och respekterar alla människors lika värde. Vi ser mångfald som något berikande i vår verksamhet. De vuxna på skolan är goda förebilder.

Skolans främjande insatser:

- Specialpedagogisk kompetensutveckling åk f-3 genom Skolverkets specialpedagoglyft (ansvar: rektor och speciallärare)
- Kollegial utbildning med pedagogiska träffar kring värdegrundsarbete (ansvarig: Trygghetsgruppen)
- Klassråden ska vara förberedande och återkopplande möten inför och efter varje elevråd. De ska schemaläggas så att alla klasser har klassråd varje vecka
- (ansvar: undervisande pedagog).
- Alla elever har bestämda platser i klassrum och i matsal (ansvar: undervisande pedagog)
- Vi bjuder in vårdnadshavare till ett tematiskt föräldramöte per läsår (ansvar: rektor)
- Skolan genomför organiserade rastaktiviteter måndag-torsdag (ansvar fritidspedagoger)
- Rastbodsverksamhet (ansvar fritidspedagoger)
- Tydlig genomgång av schema med bildstöd (ansvar: undervisande lärare)
- Tydliggöra mål och syfte med varje lektion (använda de 7 frågorna: Vad? Var? Med vem? Hur? Material? Efteråt? Varför?)
- Detaljerat idrottsschema
- Förberedande av schemabrytande aktiviteter för de som är i behov av det (ansvar: undervisande pedagog)
- Skolbibliotekarien konsulteras vid behov för materialtips på rätt åldernivå som passar de olika diskrimineringsgrunderna.
- Arbetet med diskrimineringsgrunderna ska ingå i ämnesundervisningen (ansvar: undervisande pedagog).
- Pedagogerna på skolan ska inta ett normkritiskt förhållningssätt vid

planering och genomförande av lektioner och aktiviteter i verksamheten (alla pedagoger).

- Alla vuxna på skolan ska ha ett normkritiskt förhållningssätt och vi använder bl a checklistan Normkritik för pedagoger som stöd i detta arbete. Se bilaga 3. (ansvar: alla vuxna på skolan)

Främjande insatser på gruppnivå:

Förskoleklass:

- Vi erbjuder aktiviteter som riktar sig till alla elever oavsett kön. Vi läser böcker som rör diskrimineringsgrunden och tar vid behov hjälp av länsbiblioteket eller skolans bibliotekarie. Vi fördelar taltiden så att alla elever får komma till tals.
- Vi arbetar med och samtalar om familjen och lyfter då att familjer kan se olika ut. Vi arbetar med Barnkonventionen.
- Vi tar tillvara på barnens frågor och funderingar som rör religion och trosuppfattning. Vi är noga med att lyfta fram att man i Sverige får tro det man vill.
- Vi planerar verksamheten så att alla elever ska kunna vara med utifrån sin förmåga. Vi arbetar med Barnkonventionen och belyser då allas lika värde. Vi använder TAKK, bildstöd och ljudförstärkning med mikrofoner. Vi arbetar aktivt med att få ner ljudnivån.
- Vi uppmärksammar elever med annan nationell och kulturell bakgrund och samtalar runt detta.
- Arbetar med diskrimineringsgrunderna i min bok.
- Vi arbetar aktivt för att alla ska veta att man får vara som man är och att man duger som man är.

Åk 1-3:

- Erbjud aktiviteter som riktar sig till alla elever oavsett kön
- Läsa böcker som rör diskrimineringsgrunden och tar vid behov hjälp av Länsbiblioteket
- Fördelar talutrymmet så att alla kommer till tals med hjälp av slumpgenerator
- Uppmuntrar elever att vara tillåtande och lyssna in varandra.
- Ge eleverna möjlighet att arbetat i olika gruppkonstellationer och inte dela in dem utifrån kön
- Erbjud aktiviteter som riktar sig till alla elever oavsett kön
- Se filmer som tex "Hotell kom som du är"
- Bemöta eleverna utifrån person och inte utifrån kön
- Ge eleverna insikt om att människor har olika sexuella läggningar genom att samtala om, läsa böcker och filmer.
- Utgå från Barnkonventionen och uppmärksamma att det finns olika familjebildningar
- Vidga normen vid uppgifter, ex problemlösning: Två pappor ska...

- Arbeta med mångfald, förhållningssätt och alla människors lika värde i vårt regelbundna värdegrundsarbete
- Ta tillvara barnens frågor som rör religion och trosuppfattning och lyftlyft fram att i Sverige får man tro det man vill.

- Lyfta aktuella händelser och utifrån dem ta tillvara de frågor som berör religion trosuppfattningar
- Ha fokus på och uppmärksamma elevernas olika religiösa högtider
- Se på Lilla aktuellt och samtala om innehållet
- I samråd med bibliotekarie hitta passande litteratur och filmer
- Arbeta med syskonreligionerna

- Lyftar alla människors lika värde oavsett religion eller trosuppfattning
- Planera verksamheten så alla elever kan delta utifrån sin förmåga
- Använda TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) vid behov
- Ha en tydlig struktur över dagen med hjälp av bildstöd
- Öppet tala om att det finns olika behov och förutsättningar i gruppen och att man kan arbeta på olika sätt för att nå målen i läroplanen
- Belysa allas lika värde och arbetar med Barnkonventionen
- Uppmärksammar samernas nationaldag
- Tar vara på den mångfald som finns i klassen och för kontinuerliga samtal om olikheter
- Hittar passande litteratur och filmer i samråd med bibliotekarien
- Bemöter eleverna respektfullt utifrån deras egna identitetsuttryck och lyfter allas lika värde
- Arbeta aktivt för att alla ska veta att man får vara som man är och att man duger som man är genom att göra olika aktiviteter som lyfter detta.
- I samråd med bibliotekarien hittar vi passande litteratur och filmer och samtalar om barnens funderingar kring diskrimineringsgrunden
- Vi har ett inlyssnande klimat där vi reagerar /agerar och följer upp och samtalar om det vi hör
- Vi pratar inte nedsättande utifrån ålder, t ex ” du är sju år och borde klara det här”.

Åk 4-6:

- I alla årskurser kommer vi under året att arbeta med att främja likabehandling oavsett kön genom att exempelvis ha ett medvetet genustänk i klassrummet.
- I alla årskurser arbetar vi med att främja likabehandling oavsett funktionsförmåga genom att låta alla prova olika hjälpmedel samt att vi pratar öppet om olikheter.
- Att främja likabehandling oavsett religion eller annan trosuppfattning arbetar vi främst med att genom att diskutera aktuella händelser i världen.
- Att främja likabehandling oavsett ålder gör vi genom att kontinuerligt samtala om likheter och olikheter samt skyldigheter och rättigheter mellan barn i olika åldrar samt vuxna och barn.
- Att främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet arbetar vi med i en minder omfattning i åk 4 samt i en större omfattning i åk 5 kopplat med arbetet till Norden, samt i åk 6 kopplat till arbete om Europa.
- Att främja likabehandling oavsett sexuell läggning sker till stor del i åk 5 under arbetet med pubertet.

- Att främja likabehandling oavsett könsidentitet och könsuttryck sker till största del i åk 6 som fortsättning på arbetet med puberteten.
- I arbetet med WCP och veckans nyheter tar vi tillfället i akt att arbeta med samtliga diskrimineringsgrunder utifrån aktuella händelser.

Fritids:

- Kickoff start med alla fritidselever för att tidigt skapa en vi känsla.
- Vi informerar vårdnadshavare varje vecka om våra aktiviteter så att eleven är trygg med vad som händer.
- Vi har elevmedverkan via fritidsråd.
- Vi startar terminen med ett gemensamt föräldramöte.
- Vi jobbar med olika gruppkonstellationer för att eleverna ska få möjlighet att möta nya vänner.
- Vi pedagoger tar ansvar för alla barn, vi har gula västar ute som gör att eleverna får kännedom om vilka pedagoger som man kan vända sig till och det skapar en trygghet vid utevistelse.
- Vi har under året stora gemensamma aktiviteter.
- Vi bjuder in till samtal utifrån elevernas frågor och funderingar
- Vi är lyhörda kring uttalanden, tankar och funderingar som rör diskrimineringsgrunden och fångar upp dessa till diskussion
- Vi tar tillvara på de tillfällen då eleverna lyfter frågor som rör religion och trosuppfattning
- Vi lyfter alla människors lika värde oavsett religion eller trosuppfattning
- Vi planerar verksamheten så att alla ska kunna delta utifrån sina förutsättningar
- Vi är lyhörda kring uttalanden, tankar och funderingar som rör diskrimineringsgrunden och tar tillvara på dessa tillfällen för att samtala med eleverna
- Vi bemöter eleverna respektfullt utifrån deras egna identitetsuttryck och lyfter allas lika värde
- Vi har ett inlyssnande klimat där vi reagerar/agerar och följer upp och samtalar om det vi hör

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

De metoder som vi kommer att använda oss av för att kartlägga risker för eller förekomst av diskriminering och kränkande behandling är:

- Sociogram och trivselenkäter med eleverna två gånger per läsår (ansvar: Trygghetsgruppen och ansvarig pedagog)
- Klasskonferenser två gånger per läsår (ansvar: rektor och speciallärare)
- Stående punkt på arbetslagsmötena för avstämning av elevernas trivsel och trygghet (ansvar: alla arbetslag)
- Observationer
- Hälsosamtal med skolhälsovården i förskoleklass och åk 4

- Klassråd som kopplas till elevråd
- Samtal med enskilda elever och personal

Kartläggningarna är en del av skolans systematiska kvalitetsarbete. De analyseras så att insatser finns på alla nivåer: organisations- grupp- och individnivå.

Områden som berörs i kartläggningen

Trygghet och arbetsro, kränkande behandling utifrån diskrimineringsgrunderna.

Hur eleverna involveras i kartläggningen

Åk F-6 har varje vecka klassråd där eleverna bl a ges möjlighet lämna sina synpunkter på skolans elevhälsoarbete. Eleverna medverkar höst och vår i en elevintervju samt deltar i klassvisa diskussioner utifrån det resultat som framkommer vid kartläggningen. Varje klass/grupp genomför också sociogram varje termin. I sociogram och elevintervju finns bl.a. frågor om kränkningar, otrygga platser, arbetsro, trygghet och trivsel. Eleverna och elevrådet ska vara delaktiga i analysen av kartläggningen.

Hur personalen involveras i kartläggningen

Klasslärarna ansvarar för:

- de veckovisa klassråden
- att kontinuerligt kartlägga gruppen bl a med hjälp av regelbundna sociogram och elevintervjuer får vi svar på frågor som: Hur är stämningen, trivseln och sammanhållningen i klassen? Är någon ensam och utanför? Hur är det med trygghet och arbetsro?
- att elevintervju genomförs en gång per termin enligt. Intervjuerna sammanställs med analys och mailas till specialläraren.
- utvärdering av elevhälsoarbetet i klassen och på skolan vid läsårets slut

På arbetslagens veckoplaneringsmöten är elevvård/elevärenden en stående punkt. Ansvarig handledare sammanställer elevintervjuerna med underrubrikerna resultat, analys och

insatser för utveckling och skickar dem till specialläraren som sammanställer skolans resultat och presenterar det i Trygghetsgruppen. Analyserna ligger sedan till grund för insatser både under året och i kommande plan. Vid behov tar ansvarig handledare kontakt med Trygghetsgruppen för ev. insatser i klassen/gruppen utifrån resultaten av kartläggningarna.

Åtgärdande arbete

Arbetsgång vid misstanke om kränkande behandling

Begrepp och praxis

- **Anmälningsskyldighet**
- **Utredningsskyldighet**
- **Åtgärdsskyldighet**

Anmälningsskyldighet till rektor

När någon anställd på skolan får kännedom om att en elev känt sig eller anser sig blivit utsatt för kränkande behandling ska händelsen anmälas till rektor via DF- respons. Händelsen ska anmälas utan värdering.

Anmälan ska ske skyndsamt, samma dag eller senast dagen efter. Anmälningsskyldigheten till rektor gäller all anställd skolpersonal exempelvis: lärare, fritidspedagog, förskollärare, assistent, skolsköterska, rektor, vikarie, måltidspersonal, vaktmästare och lokalvårdare.

Även om det inte skett i direkt samband med verksamheten ska anmälan göras om det kan påverka eleven i verksamheten, exempelvis att det skett en kränkning mellan klasskamrater på Internet.

Information om anmälan sker till vårdnadshavare.

DF respons skickar mail till rektor. Rektor ansvarar för att en utredning startas omgående, senast inom 5-7 dagar.

Utredningsskyldighet

Utredningen syftar till att klargöra vad som hänt. Är det en kränkning i

skollagens mening? Alla utredande samtal med de inblandade måste ske enskilt, aldrig i grupp. Enskilda samtal bestäms i samråd med den som tagit emot anmälan och klasslärare. Utredningen dokumenteras i DF Respons.

Rektor beslutar därefter om det enligt Skollagen är en kränkning.

Om rektor anser att en kränkning skett startar **skolans åtgärdande arbete**.

Detta ska ske skyndsamt så att kränkningarna upphör så fort som möjligt. Samtalsledare blir i första hand klasslärare/ansvarig fritidspedagog samt någon ur Trygghetsgruppen.

Tavelbäcksskolans arbetsgång vid åtgärdande arbete

Alla samtal med de inblandade måste ske enskilt, aldrig i grupp. Den som blivit utsatt ska inte sammanföras med den/de som kränkt. Två vuxna genomför samtalet, en håller i samtalet den andre dokumenterar. Var tydlig med att: *"På Tavelbäcksskolan ska det inte förekomma några kränkande handlingar. Alla elever ska känna sig respekterade och trygga"*. Var noga med att inte gå in på personangrepp. Betona att det är elevens beteende skolan tar avstånd ifrån, inte eleven som person. Tala därefter om att den som kränk omedelbart måste sluta med detta och att skolan kommer att göra allt för att kränkningarna ska upphöra bl.a. genom att dagligen kolla med all inblandad personal och med andra elever på skolan hur det går och att vi kommer att ha veckovisa uppföljningssamtal både med den som blivit utsatt och med den/de som kränkt. Ta sedan eleven i hand och säg: " Vi förväntar oss att du kommer att upphöra med detta! Vi tror att du kommer att klara det här!" Detta för att visa den som kränkt att vi tror på att hen har en god vilja till förändring.

Samtal med vårdnadshavare: De berörda elevernas vårdnadshavare kontaktas av klasslärare eller kontaktpedagog på fritidshemmet.

Uppföljningssamtal: Uppföljning sker efter en vecka. Först samtal med den elev som blivit utsatt för att se om det har blivit någon förändring och därefter enskilda samtal med den/de som varit inblandade i kränkningen. Om den som utsatts säger att kränkningarna upphört och att detta även stämmer med information från berörd personal har vi ny uppföljning efter 14 dagar varefter ärendet avslutas om det inte förekommit kränkningar. Eleverna hålls även under de kommande veckorna under uppsikt.

Om kränkningarna inte upphört: Om kränkningarna inte upphört kallar rektor till elevhälsomöte där rektor, klasslärare/kontaktpedagog, elev och vårdnadshavare

deltar. Elevhälsan eller annat externt stöd kan också kallas och kopplas in i arbetet. Elevhälsomötet dokumenteras och insatser följs upp. Vid allvarliga kränkningar kan rektor kontakta andra myndigheter som Socialtjänst eller göra en polisanmälan.

Arbetsgången finns även som matris i bilaga 3

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Om en elev en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling av en vuxen följs nedanstående plan:

1. Händelsen anmäls till rektor.
2. Vårdnadshavare informeras. Ansvarig för att detta sker är rektor.
3. Rektor informerar sin chef/förvaltning.
4. Rektor ansvarar för att utredning genomförs.

I fall av allvarliga kränkningar/trakasserier avgör rektor, eventuellt tillsammans med sin chef, om ärendet kräver disciplinära åtgärder eller ska anmälas till annan myndighet.

Skolans trygghetsgrupp består av: Stefan Söderqvist lärare, Margareta Nilsson fritidspedagog, Liselotte Svanberg fritidspedagog, Maria Björch speciallärare, Nina Wennberg Brandt, rektor och Lena Svensson skolkurator.

Begrepp

Normkritiskt förhållningssätt

Det går ofta att koppla uppkomst av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling till rådande normer, både i samhället i stort och i skolan. Med hjälp av ett normkritiskt perspektiv kan vi få syn på och förändra begränsande strukturer och normer i stället för att försöka få enskilda individer att passa in i mallen. Vad som framställs som " normalt " ger den som uppfattas som " normal " utvidgade handlingsutrymmen och möjligheter. " Det normala " eller " vi " skapas genom att det sätts i kontrast till något annat, " det avvikande " eller " dom andra " där de som tillhör normen kan tycka till om, värdera, benämna och avgöra i vilken utsträckning det avvikande ska tolereras eller ej. Det innebär bland annat att få syn på, och ifrågasätta, de normer som påverkar uppfattningar om vad som är " normalt " och därmed oreflekterat uppfattas som önskvärt. *Den som följer normen har makt och utrymme att antingen upprätthålla normen e/ler bidra till förändring av den.* Det gäller såväl på person- som organisations - och samhällsnivå.

Normkritiskt arbete handlar alltså om att:

- synliggöra normen
- ifrågasätta normen
- synliggöra privilegier
- granska sin egen position

Diskriminering

Diskriminering är när ett barn eller en elev missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Eftersom diskriminering ofta handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I verksamheterna är det huvudmannen eller personalen som som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn eller elever kan inte diskriminera varandra i juridisk mening.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elever värdighet. Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likväl som dolda och subtila. Exempelvis: slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning - och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Checklista för normkritik för pedagoger

Att skapa ett inkluderande klimat och motverka att någon hamnar utanför är centralt för arbete med normer och värderingar. Samtidigt kan det vara svårt att tänka på allt och trots att man har kunskap är det lätt för oss alla att falla in i beteenden som styrs av begränsande samhällsnormer. Denna checklista kan ses som ett verktyg för att komma ihåg och uppmärksamma det viktigaste sakerna för att jobba normkritiskt när man har undervisning.

- Förutsätt inte att det finns ett enhetligt "vi" i klassen eller gruppen. Prata aldrig om "vi och "dem" utan om olika individer med olika bakgrunder, funktionsförmågor, sexualiteter o.s.v. Det är aldrig givet vilka "kategorier" någon tillhör.
- Försök att fokusera på och problematisera normen och dess konsekvenser, istället för att fokusera på awikare.
- Synliggör att det finns makt och privilegier kopplade till att tillhöra normgruppen i olika sammanhang.
- Skapa utrymme för diskussion, men se till att hela tiden inkludera de som osynliggörs eller omtalas som "de andra". Synliggör också normen och ifrågasätt varför just normen är norm.
- Tänk på att inte befästa normer och föreställningar. I stället för att tala om hur killar och tjejer "är" kan man prata om förväntningar på och föreställningar om tjejer och killar samt problematisera generaliserande kommentarer, oavsett om de är negativa eller positiva.
- Att förutsätta att den du talar om finns i rummet underlättar att du talar på ett inkluderande sätt. Undvik återigen att tala i termer av "vi" och "dem" eftersom det markerar ett avståndstagande från "dem" - till exempel "de homosexuella", "de med annan etnisk bakgrund (än svensk)", "de funktionshindrade".
- Tänk på att alla inte alltid känner sig bekväma i sina kroppar. Den som är transperson, har en "icke-normenlig" kropp (till exempel funktionsnedsättning eller över-/undervikt) eller på grund av sin tro inte vill ta i andra, kan uppleva det som obehagligt att medverka i vissa fysiska övningar.
- Låt alla komma till tals. Försök att dela utrymmet jämnt mellan tjejer och killar (och tänk på att när människor uppfattar att talutrymmet är jämnt har tjejer vanligtvis mindre utrymme än killar). Uppmärksamma speciellt tysta och blyga elever, utan att för den skull ställa krav eller lägga ansvar på dem att ta plats.

ARBETSGÅNG FÖR ATT UTREDA OCH ÅTGÄRDA NÄR ELEV KRÄNKTS ELLER TRAKASSERATS AV ANDRA ELEVER

Händelse?	Vad görs?	Ansvarig?	När?
<p>Incident inträffar eller någon får höra talas om incident</p> <p>Anmälan görs</p>	<p>Anmälan i DF respons</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Insidan 2. Mina system 3. Avvikelse, skade och tillbudrapportering 4. Kränkande behandling av elever 	Den som får reda på händelsen eller ansvarig klasslärare/fritidspedagog	Omgående, senast dagen efter.
	Kontakta samtliga vårdnadshavare och berätta att en kränkingsanmälan görs.	Klasslärare/ansvarig fritidspedagog	Samma dag
Utredare utses	Rektor får mail om att en kränkingsanmälan skett. Rektor utser utredare (exempelvis klasslärare/ansvarig fritidspedagog) och meddelar att en utredning ska startas.	Rektor	Senast inom 5-7 dagar
Utredande samtal	<p>Samtal med var och en (aldrig tillsammans) för att utreda vad som hänt.</p> <p>Dokumentera i DF respons</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Insidan 2. Mina system 3. Avvikelse, skade och tillbudrapportering 4. Handläggare 	Klasslärare eller ansvarig fritidspedagog (som rektor utsett som utredare)	Omgående men senast inom 5-7 dagar
Rektor beslutar om det är en kränkning enligt Skollagen och meddelar den utredande samt trygghetsgruppen detta.		Rektor	
	<p>Om det inte är en kränkning: Ärendet avslutas av rektor vårdnadshavare kontaktas av klasslärare /fritidspedagog för att få veta att det inte var en kränkning.</p> <p>Om det är en kränkning: åtgärdande samtal med de inblandade</p>		

Åtgärdande samtal	Enskilda samtal med de inblandade. Aldrig sammanföra dem. Två vuxna genomför samtalet,. Se nedan. Dokumentera i DF respons	Ansvarig klasslärare/fritidspedag Någon ur Trygghetsgruppen	Skyndsamt
Vårdnadshavare kontaktas		Ansvarig klasslärare/fritidspedagog	Efter det åtgärdande samtalet
Uppföljningssamtal	Först med elev som blivit utsatt för att se om det blivit någon förändring, därefter enskilda samtal med den/de som kränkt Dokumentera i DF respons	Klasslärare/fritidspedagog Någon ur trygghetsgruppen	Efter en vecka
Uppföljande samtal nr 2	Först med elev som blivit utsatt för att se om det blivit någon förändring, därefter enskilda samtal med den/de som kränkt Dokumentera i DF respons	Klasslärare/fritidspedagog Någon ur trygghetsgruppen	Efter ytterligare en vecka
Ärendet avslutas	Om kränkningarna upphört avslutas ärendet i DF respons	Rektor, efter information från Trygghetsgruppen	
Om kränkningarna inte upphört	Se åtgärdstrappa	Rektor	

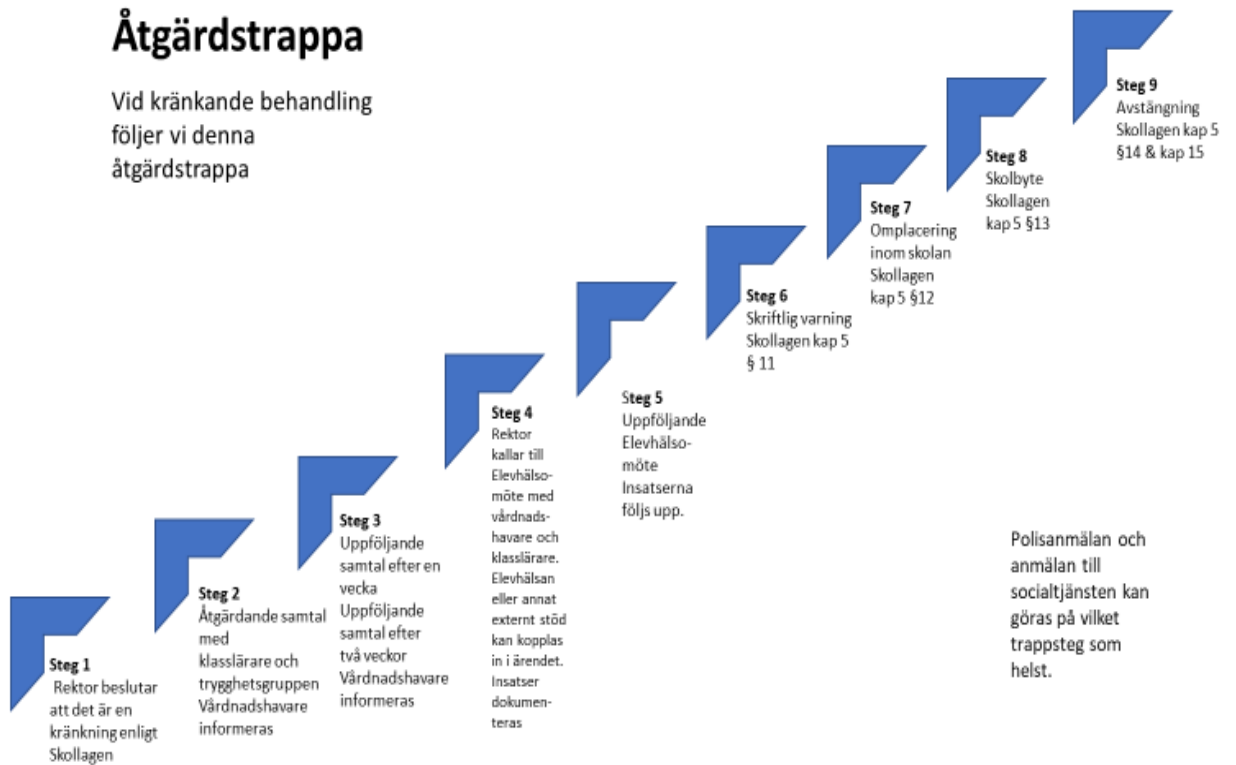
Vid allvarliga kränkningar kan rektor kontakta andra myndigheter som Socialtjänst eller göra en polisanmälan. Se åtgärdstrappan för fortsatt arbete.

Tavelbäcksskolans arbetsgång vid åtgärdande samtal:

Alla samtal med de inblandade måste ske enskilt, aldrig i grupp. Den som blivit utsatt ska inte sammanföras med den/de som kränkt. Två vuxna genomför samtalet, en håller i samtalet och den andre dokumenterar. Var tydlig med att: *"På Tavelbäcksskolan ska det inte förekomma några kränkande handlingar. Alla elever ska känna sig respekterade och trygga"*. Var noga med att inte gå in på personangrepp. Betona att det är elevens beteende skolan tar avstånd från, inte eleven som person. Tala därefter om att den som kränkt omedelbart måste sluta med detta och att skolan kommer att göra allt för att kränkningarna ska upphöra bland annat genom att dagligen kolla med all inblandad personal och med andra elever på skolan hur det går och att vi kommer att ha veckovisa uppföljningssamtal både med den som kränkt och den som blivit utsatt. Betona att vi förväntar oss att du kommer att upphöra med detta. *"Vi tror att du kommer att klara det här!"*. Detta för att visa den som kränkt att vi tror på att hen har en god vilja till förbättring.

Åtgärdsstrappa

Vid kränkande behandling följer vi denna åtgärdsstrappa

Utvärdering av Plan mot diskriminering och kränkande behandling 2019-2020

Förebyggande, främjande och åtgärdande arbete

Mål förebyggande:

Ökad trygghet på de platser som pekats ut som otrygga i våra kartläggningar. Ökad tillgänglighet i skolans alla lokaler samt förbättra skolans fysiska miljö för övrigt avseende ljud, ljus och ytskikt

Mål främjande:

På Tavelbäcksskolan ska det råda nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling. Kamratskap, demokrati och allas lika värde ska genomsyra det dagliga arbetet. Alla elever ska känna sig respekterade och trygga. Alla elever ska ha någon vuxen på skolan de med förtroende kan vända sig till om de eller någon annan blir utsatt för diskriminering eller kränkande behandling

Kartläggningsmetoder

Skolans kartläggningsmetoder har under året varit kommunens elevenkät, vilket genomfördes både digitalt och muntligt med intervju av rektor, sociogram och elevenkät kring trivsel som pedagogerna gjort tillsammans med eleverna en gång per termin. Skolsköterskan har genomfört hälsosamtal med eleverna i åk 4 och i förskoleklass. Klasserna har haft klassråd varje vecka där trygghet och arbetsro har diskuterats, vilket även görs på elevråden. Vid höstterminens start genomfördes SPSMs tillgänglighetsverktyg, där det bland annat framkom ett behov av förbättringar inom den fysiska miljön med ljud, ljus och ventilation. Det har framkommit på elevråden att flera stolar och bord är eftersatta och är i behov av utbyte. Klasskonferens har genomförts två gånger under året där ansvarig lärare tillsammans med specialpedagog, speciallärare och rektor går igenom alla elever i klassen. Skolans Trygghetsgrupp har sammanställt klassernas resultat och analyser från sociogram och elevintervjuer och presenterat detta för personalen på planeringsdagar. Trygghetsgruppen har även tagit del av statistiken från DF respons och diskuterat insatser.

Resultat

Analyserna visar att skolan följt de främjande och förebyggande insatser som finns upptagna i planen på *organisationsnivå*, förutom att ha ett tematiskt föräldramöte under vårterminen. Detta blev inställt pga Corona-pandemin.

För att göra skolan mer tillgänglig har alla lärare och förskollärare har fått specialpedagogisk kompetensutveckling inom Skolverkets *Specialpedagogik för lärande* under läsåret. Några ur personalen har genomgått utbildning i tecken som stöd. Nästan alla lärare i åk f-3 har genomgått PAXutbildning i syfte att öka studieron. Klassråd har schemalagts varje vecka och elevråd har genomförts ca en gång i månaden. Skolan har haft en fungerande rastbodsverksamhet, samt organiserade rastaktiviteter. Skolan har haft minst en vuxen ute från varje årskurs på lunchrasterna. På förmiddagsrasten har arbetslagen täckt upp för varandra eftersom arbetslagsplaneringarna legat då, så att det varit samma antal rastvärdar ute. Schemat har lagts så att det funnits möjlighet till vuxennärvaro i omklädningsrummen. Alla klasser har genomfört sociogram och elevenkäter varje termin, samt följt upp resultaten. Ett behov av ökat arbete med värdegrundsarbetet har framkommit.

I analyserna av elevenkäterna, sociogrammen och insatserna framkom det att det som främjar och förebygger är schemalagt värdegrundsarbete, klassgemensamma aktiviteter, måndagsmöten på fritids, tydlig struktur och genomgång av dagen med hjälp av bildstöd, genomgång på fritids i början på veckan, vuxenhjälp för att ta kontakt, kontinuerliga värderingsövningar, organiserade

rastlekar, rastbodsverksamhet, hög vuxennärvaro på raster, i kapprum och vid lektionsövergångar, bestämda platser i matsal och klassrum, samarbetsövningar, tillitsövningar, dilemmafrågor, walk & talk och gruppsamtal, samt användandet av slumpgenerator / paxsticka för att ge elever likvärdigt talutrymme. I elevenkäterna framkom det bland annat att onlinespel med kompisar på fritiden påverkar eleverna även på skoltid, likaså att det har förekommit kränkningar via klasschattar. Det framkom också att det behövs mer bildstöd på fritids, samt behovet av en aktivitetstavla i klasserna.

I analyserna framkom att även att toaletterna fortfarande upplevs som otrygga och lyhörda. I arbetet med skolans fysiska miljö har gardiner köpts in och ett pågående arbete med akustikplattor finns. Fortfarande finns behov av akustikåtgärder i idrottshallen samt i flera av klassrummen och grupprummen. Det finns även behov av solskydd i trä- och tekniksalen, i matsalen, i personalrummet samt i flera av klassrummen.

Rutinerna kring det åtgärdande arbetet har lett till att rektor har gett alla pedagoger tillgång till att vara handläggare i DF respons, vilket gjort att de själva kan dokumentera det utredande arbetet. Skolan har arbetat med åtgärdande arbete då kränkingsanmälan har skett. DF-responsstatistiken visar att vi har haft 63 stycken anmälda kränkningar under året, av vilka 30 bedömdes som kränkningar, 11 st på höstterminen och 19 st på vårterminen. Dessa har skolan åtgärdande arbete kring.

Analys

Behovet av bildstöd för att öka tillgängligheten löstes smidigt under vårterminen då alla förskollärare och lärare fick tillgång till Widgit online. Ett utvecklingsområde är fortfarande att även fritidspedagogerna behöver ha tillgång till detta.

Trots att skolan har hög vuxennärvaro på rasterna upplever personalen att de inte hinner vara på alla ställen som upplevs som otrygga under rasterna då skolgården är stor. Personalen upplever i analyserna att det är viktigt med vuxennärvaro, både utomhus, i kapprum och i matsalen. Då personalen upplever att det är svårt att täcka in hela skolgården under rasterna finns behov av att arbeta vidare med hur vi organiserar rastvärdarna, exempelvis ha ansvar för olika områden. I statistikrapporten från DF respons uppges enbart *skolgård* som ett alternativ vilket gör att skolan behöver ha en lokal rapportering om var på skolgården kränkningar sker för att kunna arbeta med rätt insatser på rätt ställe. Vi har en stor skolgård och behöver få syn på var man behöver finnas som vuxen.

Rektor tillsammans med skolintendenten behöver arbeta vidare med den fysiska miljön, framför allt toaletter som fortfarande upplevs som otrygga och lyhörda, akustik i flera klassrum och idrottshall, solskydd i klassrum, matsal och slöjdsal, samt ljuddämpande åtgärder i flera klassrum/grupprum.

Eftersom det framkommer att onlinespel och klasschattar påverkar vissa elever kan detta vara ett alternativ för tematiskt föräldramöte kommande år.

På gruppnivå märks att de grupper som genomfört schemalagda och kontinuerliga värdegrundsövningar upplever ett tryggt klassrumsklimat. Ett utvecklingsområde är att ägna pedagogiska träffar till arbete med gruppstärkande övningar som sedan genomförs kontinuerligt i grupperna. I de klasser där personalen genomgått PAX-utbildning upplever personalen själva att det ökat studieron. För att ha ett gemensamt förhållningssätt finns behov av att utbilda alla lärare samt fritidspedagogerna i åk f-3 i PAX. Det visade sig även att man inte bör låsa sig vid viss

litteratur utan hellre be biblioteket om hjälp med att hitta litteratur som berör olika diskrimineringsgrunder.

Trygghetsgruppen och rektor har varit delaktiga i det åtgärdande arbetet. Behov av att tydliggöra arbetsgången i det åtgärdande arbetet för alla pedagoger har funnits vilket leder till att en arbetsgång i matrisform kommer att arbetas fram, samt en åtgärdstrappa att följa vid kränkande beteende för att tydliggöra arbetsgången för elever.

Insatser för utveckling

Organiserade rastaktiviteter

Rastbodsverksamhet på alla raster samt under fritidstid

Arbeta fram en karta där man anger var på skolan kränkningarna har skett

Fortsatt kompetensutveckling inom Specialpedagogik för lärande för personalen i åk f-3

Utbildning i Widgeo online för fritidspersonalen

Utbildning i PAX för fler pedagoger i åk f-3

Fortsätta arbeta med PAX för ökad arbetsro i de klasser där pedagogerna fått utbildning

Ställa i ordning aktivitetstavlor till samtliga klasser, med hjälp av fortbildning från Norra skolan

Arbeta för att hela skola ska ha ett kontinuerligt värdegrundsarbete genom att under hela året arbeta med värdegrundsfrågor/övningar på personalmöten

Ha en stående punkt på APT där varje klass får beskriva sitt pågående

värdegrundsarbete Rektor arbetar vidare med att förbättra skolans tillgänglighet och fastighetsförbättringar med hjälp av intendent/fastighet och BOUF

Utforma klassrumsregler och trivselregler som sedan kontinuerligt följs upp på klassråden

Samtal inför rast för att säkerställa att alla har något att göra och någon att vara med och då använda aktivitetstavla

Rastrundor efter rast

Tydlig struktur över dagen

Genomgång av schema med bildstöd på tavlan

Tydliggöra mål och syfte med varje lektion (använda de 7 frågorna: Vad? Var? Varför? Med vem? Hur länge? Vilket material? Vad ska jag göra sedan?)

Fasta grupperingar

Fasta platser i klassrum, korridor och matsal

Vuxennärvaro i korridorer och matsal, samt följa eleverna till korridor efter lunch innan rastvärderna kommer ut

Rastvärdar med västar

Vid behov använda PAX-sticka eller slumpgenerator för att fördela talutrymmet

Varje vecka arbeta med värdegrundsfrågor/övningar i olika ämnen

Informera vikarier om enskilda elevers behov